

MEDIERNAS ETIKNÄMND**BESLUT**

2022-06-01

Exp. nr. 41/2022

§ 3

Dnr. 21177 - Anmälan mot SamnyttMediernas Etiknämnds beslut

Mediernas Etiknämnd klandrar Samnytt för att ha brutit mot god publicistisk sed.

Genom beslut den 29 november 2021 hänsköt Allmänhetens Medieombudsman (MO) ett ärende avseende en anmälan mot Samnytt.

MO:s beslut hade följande lydelse.

Samnytt publicerade på samnytt.se *den 15 januari 2021* en artikel med rubriken **Brit Stakston avgår efter avslöjande om fusk** (publicering 1), samt *den 28 januari 2021* en artikel med rubriken **Stakston slipper betala tillbaka bidrag trots omfattande fusk** (publicering 2).

VAD MEDIET PUBLICERADE**Publicering 1**

Samnytt hade i flera artiklar granskat Brit Stakston och hennes blogg Blankspot, som fick statligt mediestöd. Granskningarna hade visat omfattande fusk, bidrag trots att Blankspot inte uppfyllde kraven, och olagliga nyemissioner. Nu kunde Samnytt berätta att Stakston avgick från sin post som ledamot i mediestödsnämnden.

Mediestrategen Brit Stakston var sedan runt 2015 en av ledamöterna i mediestödsnämnden och beslutade om vilka nyhetstidningar som skulle få stöd varje år.

I höstas kunde Samnytt visa att Stakston själv hade använt och berikat sig med mediestöd på ett sätt som kunde vara bedrägligt. Hon hade fått mediestöd för sin mer eller mindre privata blogg Blankspot, som hon drev tillsammans med den revolutionäre och våldsbejakande kommunisten Martin Schibbye.

I en uppföljande granskning hade Samnytt visat att Blankspot fuskat med det antal tecken som krävdes för att få mediestöd, och bevisligen lämnat in falska dokument signerade av en revisor. Samnyttts granskningar hade lett till att Revisorsinspektionen öppnat ett ärende mot Blankspots revisor för hanteringen av det som lämnats in till Myndigheten för Press, Radio och TV (MPRT). Enligt Revisorsinspektionen pågick utredningen fortfarande.

Samnyttts artiklar hade även lett till att ärendet tagits upp i riksdagen.

Nu kunde Samnytt berätta att Brit Stakston avgick från sin post som ledamot i mediestödsnämnden. Stakston satt i december med och fattade beslut om det nya redaktionsstödet som omfattade 500 miljoner kronor. Hennes egen blogg fick 320 000 kronor av den totala potten.

Inget återbetalningskrav hade riktats mot Blankspot gällande tidigare fusk med innovationsstöd.

Samnytt hade sökt Stakston för en kommentar men hon hade valt att inte svara.

Enligt MPRT:s generaldirektör Charlotte Ingvar-Nilsson hade Stakston inte velat ha ett förlängt förordnande, hon var i övrigt förtegen om de exakta orsakerna.

Publicering 2

MPRT hade nyligen meddelat att Brit Stakston slapp återkrav från den egna myndigheten eftersom hon inte förstått kraven för mediestöd. Georg Lagerberg, enhetschef, menade i ett svar till Samnytt att myndighetens instruktioner hade varit ”oklara”.

Stakston var en veteran inom MPRT och hade suttit som mediestödsledamot sen 2015. Trots det menade myndigheten att hon inte behövde förstå regelverket. Hon hade varit med och delat ut fyra miljarder kronor till olika medier.

Samnytt hade i flertalet artiklar granskat Stakston och hennes privata blogg Blankspot, som hon drev med Martin Schibbye. Han hade bland annat varit redaktör för tidskriften Rebell som getts ut av Revolutionär Kommunistisk Ungdom.

I Samnyttts första analys bekräftade en utredare att varje publikation, eller utgåva, behövde uppfylla vissa teckenkrav. I efterföljande analyser hade Samnytt kunnat

påvisa en olaglig nyemission och presenterat dokument från revisorn där ännu mer fusk avslöjades.

Samnytt hade skrivit om att Revisorsinspektionen utredde Stakstons revisor, en utredning som fortfarande pågick, och att Stakston tvingats avgå efter alla avslöjanden. Samnytt hade även uppmärksammat att Sverigedemokraterna tagit upp det pågående fusket i riksdagen.

Samtidigt hade det kommit till redaktionens kännedom att Lidingö Tidning blivit underkända för mediestöd, eftersom Kantar-Sifo fått tydliga instruktioner om att inte räkna med blanksteg.

Stakston hade dock inte använt sig av ”experterna” på Kantar-Sifo, utan gjort allting själv med sin revisor. Hon hade räknat blankstegen trots att man inte fick det.

Utöver dessa skandaler låtsades MPRT:s handläggare inte förstå regelverket och hade därför bara delvis ”utrett” Stakstons omfattande fusk. Att hennes utgåvor inte uppfyllde teckenkraven hade de helt missat i sin ”utredning”.

Trots allt som bevisade organiserat fusk verkade MPRT låta det passera utan åtgärd.

Blanksteg var tecken när Stakston räknade fel

Myndighetens instruktioner var klara på att ett tecken var ett tecken. Inte någonstans stod det att ”osynliga tecken”, mellanslag, radmatning eller tabbar skulle vara tecken. Detta framgick i den tekniska redovisningen och Samnytt hade verifierat saken med myndigheten redan i början av september 2020.

Instruktionerna talade dessutom om ”psuedotecken”, vilket borde ha föranlett en fråga från den som sammanställt publikationerna för revisor.

Material från 2017 godkändes som material under 2018

Något annat uppseendeväckande var att Stakston inkluderat publikationer som motsvarade 210 000 tecken från 2017 och fått det godkänt. Det handlade om 17 filmer och texter från ”Blankspot Academy”, som på hemsidan helt saknade datumstämplar. Videomaterialet publicerades dock på Youtube redan under 2017. Det rörde sig inte om redaktionella texter överhuvudtaget utan var utbildningsmaterial som Blankspot använt sig av under besök på olika skolor.

Efter Samnyttts avslöjanden inkom Blankspot med ett försvarstal:

”Projektet som startades 2017 pågick under 2018 och detta innehåll har använts som studiematerial löpande under året. En del av studiematerialet har utgjorts av

filmade föreläsningar. Dessa har laddats upp på YouTube i förväg, för att senare exponeras för användarna som inbäddade i sidor på vår webbplats. De datum från 2017 som artikeln hänvisar till anser vi är att betrakta som uppladdningsdatum, inte som publiceringsdatum på sajten. Vi har använt Youtube som en platshållare för rörlig bild. Den delen av webbplatsen som innehållet publicerats på saknar datumstämpel.”

Vidare:

”Vi har internt diskuterat om detta material är att ses som redaktionellt, eller om det borde ha märkts på ett annat sätt i utgåvoprotokollet.”

Efter detta ljög Blankspot: ”För den totala teckenmängden hade det inte spelat roll”.

I själva verket var det så att Blankspot inte hade kunnat få mediestöd alls om de inte hade fuskat. Detta då de bara låg två procent över den årliga teckengränsen i sin redovisning. Precis som när det gällde teckenmätningar var regelverket relativt klart på vad som fick medräknas i utgåvorna: ”Till varje utgåva får dock endast det material som publicerats eller sänts sedan tidigare utgåva medräknas.”

Blankspot publicerade materialet i början av november 2017. Efter detta kom Blankspot ut med sju utgåvor, men MPRT hade nu låtit dem inkludera utbildningsmaterialet i första utgåvan 2018, i klar strid med deras regler, som alltså angav ”sedan tidigare utgåva”. Dessutom visste MPRT att materialet inte ens ingick i tidningen, utan var ett helt separat studiepaket utan datumstämpel.

MPRT ignorerade det egna regelverket

Förutom att en viss utredare på MPRT hade sett genom fingrarna med mycket, hade utredaren även helt undvikit ett av Samnyttts avslöjanden. Nämligen att Blankspot inte uppfyllde kraven för sina utgåvor.

Eftersom Blankspot hade tio procent av sitt material i 2018 års första upplaga och även hade en stor snedfördelning över året i sina publikationer, var det bara runt 20 utgåvor som var godkända – minimikravet var dock 45 enligt mediestödsförordningen. Samnytt hade påvisat detta i två olika artiklar, men MPRT:s handläggare låtsades nu inte kännas vid denna regel. Förutom att det stod i MPRT:s instruktioner, krävde de även att en auktoriserad revisor skulle intyga det.

Det fanns alltså, i första hand, inga belägg för att Blankspot klarade teckenkravet på helåret. I andra hand, fanns det i synnerhet inte en chans alls att MPRT:s jurister kunde vrida och vända på reglerna tills Stakston var ”godkänd” avseende de enskilda utgåvorna.

Enhetschefen försvarade beslutet

Enhetschefen Georg Lagerberg hade tidigare varit i hetluften då det kunnat påvisas att myndigheten blivit aktivistisk och behandlat ”politisk obekväma” tidningar annorlunda. Nu hade han dessutom felaktigt godkänt att Stakston fått inkludera runt 350 000 blanksteg. Samnytt kontaktade därför enhetschefen Lagerberg med ett dokument som redaktionen själv skapat. Det innehöll två tecken (A och B) och en stor mängd blanksteg.

Mediet: ”Ser du dokumentet? Hur många tecken är det?”

Lagerberg: ”Det är ett A och B bara. Det är ”väl” bara två.”

Mediet: ”Nej, det är 5 095 tecken med mellanslag.”

Lagerberg: ”Ja, om du räknar med mellanslag ja men det skall man inte göra.”

Mediet: ”Det får ju Blankspot göra?”

Lagerberg: ”Jag förstår vad du är ute efter. Jag tycker det är ganska stor skillnad. Vi har gått igenom våra anvisningar och tyckt de var oklart formulerade.”

Mediet: ”Det står ju i anvisningarna att 1 tecken = 1 tecken. Hur kan det vara otydligt? Speciellt för Stakston som suttit i nämnden sen 2015?”

Lagerberg: ”Det är bedömningen vi har gjort.”

Mediet: ”Om Lidingö Tidning hade fått räkna blanksteg hade de fått stöd. Då måste ni ju göra om detta? Det skall väl vara lika för alla?”

Lagerberg: ”Nu har hon [Stakston] aldrig varit med på ärenden gällande Blankspot i nämnden.”

Mediet: ”Ni har underkänt Lidingö Tidning på grund av det här. Är inte det orättvist?”

Lagerberg: ”Nej, vi får givetvis titta på det.”

Lagerberg menade vidare att han inte hade någon relation till Stakston.

Beslutet: Inga åtgärder

MPRT hade beslutat att inte vidta någon åtgärd i avvaktan på Revisorsinspektionens beslut, trots all bevisning och trots att MPRT själva erkände att Stakston på flera punkter inte gjort rätt för sig.

MPRT ansåg alltså att material från året innan kunde räknas in i året efter, i strid med reglerna. De godkände att en video som innehöll 22 minuters tystnad kunde bidra till att få mediestöd. Gällande blankstegen skyllde MPRT på sig själva och sa att deras instruktioner ”inte varit tillräckligt tydliga”. Kontentan av detta var att de inte vidtog någon åtgärd mot Stakston eller Blankspot, trots den omfattande bevisning som Samnytt presenterat.

Utöver detta hade MPRT valt att inte utreda trafikkravet. Nästan allt material som Blankspot hade lagt ut på Soundcloud och Youtube saknade användarförankring. I nästan alla fall nådde de inte upp till minimikravet på 1 500 ”användare” och samtidigt hade en överväldigande del under 200 visningar.

Artikeln innehöll bilder på anmälaren, på MPRT:s instruktioner och regelverk, samt på del av ett beslut.

ANMÄLAN

Publiceringarna anmälades av Brit Stakston.

Artiklarna gav falsk information och var kränkande och förödmjukande. De pekade ut henne som förövare av ett brott – bedrägeri – och ville slå fast att hon fuskat, trots kontroller från samtliga möjliga instanser. Detta var nyheter skapade utifrån Samnytt etablerade metod att anmäla för att sedan göra nyheter av varje skede i den administrativa processen.

Sedan tidigt i höstas hade hon, framför allt i Samnytt, anklagats för att i egenskap av ledamot i mediestödsnämnden ha försett Blankspot med mediestöd på falska grunder. Hon påstods även ha betalat ut stöd till sig själv. Man ignorerade fullständigt hur arbetet och jävsprincipen i en nämnd fungerade.

Anklagelserna hade utretts av MPRT. Blankspots ansökan hade än en gång godkänts. Deras revisor hade i samma ärende anmälts till Revisorsinspektionen, som avskrivit ärendet eftersom de inte sett någon anledning till åtgärd. Det hade revisorn meddelat dem i mejl den 1 februari 2021.

Uppgifterna hade även granskats av MPRT, som stått fast vid beslutet även efter denna genomgång. Myndigheten fann inte att Blankspot var återbetalningsskyldigt, vilket myndighetens generaldirektör även bekräftat för till exempel Dagens Nyheter: ”Hon har aldrig deltagit i beslut som rört Blankspot med hänvisning till jävsprincipen. Vi har kontrollerat ansökningen och inte funnit anledning till att de ska vara återbetalningsskyldiga, säger Charlotte Ingvar-Nilsson”.

Hon hade varit den första att i egenskap av offentlig person välkomna granskning, men den här kampanjbevakningen hade passerat gränsen för vad som var normalt. Det var inte den vanliga hot- och hatretoriken utan gjordes med en administrativ systematik där varje möjlig tråd för misskreditering undersöktes för att skapa en flod av lögnaktiga artiklar om henne och hennes tidigare uppdrag som mediestödsledamot.

Hon hade lämnat sitt uppdrag i mediestödsnämnden i december 2020 för att friare kunna debattera frågan om mediestödets framtida utformande. Det hade blivit tydligt för henne efter en debattartikel i DN Kultur där hon retoriskt ställt frågan till kulturministern om hur mediestödsnämnden framöver skulle kunna pröva hur medier följer det medieetiska systemet. Detta eftersom mediestödsnämnden inte var avsedd att göra bedömningar av innehåll. Debattartikeln hade fått en oväntad sidoeffekt som bidragit till hennes beslut att lämna mediestödsnämnden.

Hon hade meddelat MPRT att hon ville avgå i december. Detta hade nämnts i en text på Blankspot.

Det fanns inget samband mellan hennes utträde ur mediestödsnämnden och det påstådda ”omfattande fusk” som Samnytt gjorde gällande.

Allmänhetens förtroende för medier krävde korrekt och allsidig nyhetsförmedling. I det pressetiska systemet angavs att man skulle ”Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer”. Detta hade inte skett i de aktuella artiklarna.

Det stod också i reglerna att man skulle tänka på att ”en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas”.

I det här fallet fanns idag ingen misstanke om brott, ingen förundersökning och inga återbetalningskrav – utan enbart Samnyttts egna anklagelser och anmälan till bland annat Revisorsinspektionen. Det var denna man sedan refererade till som nyheter.

Samnytt hade inte redovisat utgången av någon av anklagelserna utan hade fortsatt skapa en väv av lögn och påstådda ”fakta”.

Samnytt arbetade med att skapa nyheter genom att först själva anmäla och sedan göra journalistik om anmälan. De pressetiska reglerna adresserade detta förfarande: ”Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld”.

Enligt de pressetiska reglerna skulle man också ”sträva efter att ge personer, som kritiserats i faktaredovisande material, tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter”.

Ingen hade sökt henne inför någon av publiceringarna.

Det fanns varken mejl eller sms och det hade inte lämnats ett telefonmeddelande från någon på Samnytt där man angett sitt namn, media och syfte, det vill säga i vilket ärende de sökte henne eller bad om en kommentar gällande kommande anklagelser.

Hon ansåg att Samnytt med sin publicering hade brutit mot god publicistisk sed. Samnytt fortsatte att sprida lögner och påstå att hon var skyldig till ”omfattande bedrägerier” och ”omfattande fusk” trots att inget åtal fanns eller något sådant kunnat påvisas.

Uppgifterna i artiklarna var mycket kränkande och skadande. Det intryck som förmedlats genom artiklarna var att hon var skyldig till bedrägerier och betalade ut stöd till sig själv.

MEDIETS SVAR

Mediet svarade genom den ansvarige utgivaren Mats Dagerlind.

För det första kunde Samnytt konstatera att anmälarens klagomål handlade om en artikel från 15 januari och en från 28 januari. Dessa artiklar var uppföljningar på tidigare artiklar från hösten 2020. Anmälaren hade inte klagat på dem, trots att Samnytt anslöt sig till det medieetiska systemet i december 2020.

Mediet hade följande kommentarer:

Samnytt hade inte anmält anmälaren överhuvudtaget, eller någon annan för den delen. Påståendet var felaktigt.

Samnytt påstod inte att anmälaren avgått på grund av rapporteringen. Det stod inte annat än att hon avgått efter rapporteringen, vilket syftade på tid och inte orsak.

I publicering 1 redovisade Samnytt flera av de artiklar som legat till grund för uppföljningen som gjordes den 15 januari. Stakston angav inga belägg för vad hon menade med att man inte kunde skilja på faktaredovisning eller kommentarer. Artikeln var i sig en relativt kort notis, som återgav turerna i ärendet. Det stod även att utredningen pågick, vilket den vid tillfället gjorde, samt att inget återbetalningskrav tidigare riktats mot Blankspot. Det var en tydlig faktaredovisning. Anmälan behövde vara mer konkret för att kunna bemötas i denna del.

Publicering 2 var faktsäckad, med intervjuer och bilder och dokumentation. Det fanns länk till den tidigare rapporteringen för läsare som inte läst den. Inte heller beträffande denna artikel konkretiserades anklagelserna.

I båda artiklarna redovisade Samnytt uttryckligen resultatet av en ”rättssak”, även om det förvisso inte var det. I publicering 1 hade mediet skrivit att ärendet utreddes, och i publicering 2 framgick utgången av processen både i rubriken och av den övriga artikeln. Det var underligt att anmälaren klagade på att mediet inte redovisat utgången.

Anmälares påstående att ingen hade sökt henne inför publiceringarna var felaktigt. Hon hade vägrat att svara, både per telefon och text. Den frilansare som jobbat med artiklarna hade försökt kontakta anmälaren vid cirka tio tillfällen, både i text och per telefon. Mediet hade skärmdumpar på textkonversationer där anmälaren slutat svara, samt samtalslistor på kontaktförsöken. Anmälaren hade till slut blockat frilansaren så att denne inte kunde kontakta henne. Frilansaren hade sökt henne utan framgång flera gånger i höstas, men även i januari.

Samnytt hade i flera artiklar redogjort i detalj för varför mediet ansåg att det förekommit oegentligheter med press- och mediestödet. Samnytt hade även redovisat att MPRT och Revisorsinspektionen lagt ner ärendena om Blankspot.

Samnytt efterredigerade inte sina granskningar. Att ställa det kravet vore att gå emot allt vad media och dess jobb var. Men för läsarna hade mediet redogjort för att åtgärder inte vidtagits mot anmälaren, trots omfattande dokumentation som pekade på oegentligheter.

Samnytt hade alltså redogjort för granskningen, som mediet hade omfattande belägg och dokumentation för, samt för ”frikännandet” av anmälaren. Faktum var att de två sista artiklarna handlade om just detta: att MPRT inte vidtog några åtgärder, och att Revisorsinspektionen också lagt ner ärendet (denna artikel var dock inte anmäld.)

Anmälares påståenden stämde inte. Samnytt hade dessutom bevis på att man upprepade gånger försökt nå henne och ytterligare bevis som visade att hon inte ville kommentera ärendet.

Mediet bifogade skärmdumpar.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Ingen från Samnytt hade kontaktat henne och förklarat att man gjorde en granskning, angett vad som granskades och att hon söktes för en kommentar.

Hon svarade inte på telefonsamtal från okända nummer, men ringde tillbaka vid svarsmeddelanden via sms, direktmeddelanden eller mejl. Ingen från Samnytt

hade öppet kontaktat henne på något av dessa sätt vad gällde de aktuella anmälda artiklarna.

Skärmdumparna som mediet skickat in var inte relaterade till de aktuella artiklarna.

Hon påpekade att skärmdumpen på konversationen inte visade den första frågan från den för henne okända personen. Det hade varit ett sms där avsändaren, på fråga från henne, sagt sig vara en intresserad läsare. Inte i något meddelande angavs att den som sökt henne var journalist x från tidning y i samband med en granskning.

Det skulle också noteras att samtalsloggen visade sekundlånga uppringningar till exempel en lördagskväll klockan 20. Utan tydlig identitet och syfte med samtalet sade det sig självt att ingen kontakt etablerades. Men som sagt, tidpunkterna som framgick av skärmdumparna var trots allt inte relevanta tidsmässigt för de anmälda artiklarna.

Anledningen till att de tidigare artiklarna inte anmälades var att det logiska var att vänta ut den externa granskning som följt av Samnytt's anmälan av deras revisor, samt av ifrågasättandet av det utbetalda stödet. När allt var kontrollerat från såväl Revisorsnämnden som MPRT, så anmälades de två artiklar som låg inom tidsramen för anmälan till Medieombudsmannen.

Avslutningsvis vidhöll hon att publiceringarna pekat ut henne som brottslig eller klandervärd på ett sätt som kunde utsätta henne för omgivningens missaktning.

Detta var också något mediet fortsatte att upprepa, till exempel den 21 februari då det fortsatte påstå att "det finns stora oegentligheter", vilket inte var överensstämmande med de slutsatser som MPRT eller Revisorsnämnden dragit.

YTTERLIGARE SKRIFTVÄXLING

Mediet

Den frilansjournalist som sålde in reportagen till mediet hade sökt anmälaren förra hösten, men även i samband med de anmälda publiceringarna, både per telefon och direktmeddelanden. Hon hade dock blockerat frilansjournalisten och valt att inte kommentera uppgifterna när hon fått reda på att frågorna handlade om detta ärende. Det stämde inte heller att hon ringde tillbaka vid direktmeddelande eller mejl.

Det var inte bara Samnytt som hade publicerat artiklar om anmälaren. Om ett visst kontaktförsök inte var aviserat från Samnytt kunde det förklaras av att det vid tillfället inte var klart vilken tidning som skulle köpa in artikeln.

Anmälarens påstående om att hon inte vetat för vilken publikations räkning man försökt kontakta henne var i sammanhanget irrelevant.

Anmälarer hade sökts upprepade gånger, på flera olika sätt, men hon hade valt att inte svara. Hennes agerande och inställning framgick med all tydlighet i ett Youtube-klipp som mediet hänvisade till.

MEDIEOMBUDSMANNENS BEDÖMNING

Medieombudsmannen prövar om publiceringarna har orsakat anmälarer en oförsvarlig publicitetsskada. För det krävs att mediet publicerat negativa eller nedsättande uppgifter om anmälarer utan att uppgifterna varit belagda, samt att den inte har tillgodosett anmälarens rätt att få komma till tals på ett adekvat sätt.

Utgångspunkten vid den medieetiska bedömningen är att varje publicering, även om de ingår i en serie, bedöms för sig.

Det övergripande ämnet för publiceringarna, att granska utbetalningarna av mediestöd, har ett allmänintresse.

Anmälarer har varit ledamot i mediestödsnämnden. Hon står bakom nyhetssajten Blankspot, som har ansökt om mediestöd. Hon har också deltagit i den allmänna debatten i mediefrågor. Anmälarer behöver därför tåla mediegranskning i viss utsträckning.

Det har förekommit negativa påståenden om anmälarer personligen i båda artiklarna. I publicering 1 kopplades hon ihop med ett påstått fusk, och det påstods att hon berikat sig med mediestöd på ett sätt som kunde vara bedrägligt. I publicering 2 återkom påståendena om fusk. Det påstods också att anmälarer tvingats avgå efter alla avslöjanden, samt att MPRT hade erkänt att anmälarer på flera punkter inte gjort rätt för sig. Anmälarens påstådda koppling till fusk återfanns även i rubrikerna.

När det gäller beläggen för påståendena har mediet hänvisat till sina tidigare artiklar i ämnet samt till sin granskning av Blankspots ansökan om mediestöd.

MO tar inte ställning till om de publicerade uppgifterna är sanna eller falska. Det publicistiska kravet på korrekthet provas i stället på så sätt att mediet ska ha haft tillräckliga belägg för negativa påståenden och uppgifter den publicerat om anmälarer.

Om mediestödsnämnden till följd av bristande kontroller har beviljat mediestöd i fall där det egentligen inte funnits rätt till det, ligger felet hos nämnden. Det måste inte betyda att den som gjorde ansökan försökte fuska. Det får beaktas att MPRT tillstått att vissa av reglerna ska ha varit otydliga.

Mediets granskning har pekat just på möjliga grunder att avslå Blankspots ansökan. För att granskningen också ska anses belägga fusk krävs någon ytterligare uppgift som pekar mot att det skett ett medvetet försök att kringgå reglerna: att den som gjort ansökan mot bättre vetande manipulerat underlagen eller intygat någon osann uppgift. MO anser inte att den omständigheten att anmälaren suttit i mediestödsnämnden ensam utgör en sådan uppgift. Det finns inte anledning att ifrågasätta anmälares uppgift om att hon inte deltagit i beslutet angående Blankspots ansökan. Inte heller i övrigt framkommer någon sådan ytterligare uppgift som kan indikera fusk.

Sammantaget har mediet inte haft tillräcklig grund för sin slutsats att det förekommit fusk som anmälaren varit ansvarig för. Detsamma gäller påståendena att anmälaren berikat sig med mediestöd på ett sätt som kunde vara bedrägligt, samt att MPRT erkänt att anmälaren inte gjort rätt för sig. Påståendet att anmälaren tvingats avgå till följd av alla avslöjanden har också saknat tillräckliga belägg.

Anmälaren har haft en medieetisk rätt att få komma till tals och bemöta huvuddragen i kritiken i artiklarna.

Mediet har presenterat en lista och en sms-konversation som ska visa försöken att nå anmälaren. Försöken tar slut i oktober 2020. Enligt mediet hade frilansjournalisten dock sökt anmälaren även i januari 2021 men hade då varit ”blockerad”. Anmälaren har förklarat att det inte framgått av kontaktförsöken att det varit ett medium som hört av sig till henne för en kommentar.

Det hade från mediets sida behövts någon form av information till anmälaren om att hon söktes inom ramen för en granskning. Andra än den aktuella frilansjournalisten hade kunnat höra av sig å mediets vägnar. Att anmälaren sagt till andra medier att hon inte ville ställa upp på intervju räcker inte. Mediet har från medieetisk utgångspunkt inte gett henne möjlighet att bemöta uppgifterna på ett adekvat sätt.

Sammanfattningsvis: Det har funnits ett allmänintresse av att belysa oklarheterna i reglerna för mediestöd. Avgörande för bedömningen i ärendet är dock att mediet inte har haft tillräckliga belägg för att publicera de allvarliga påståendena om anmälaren, bland annat att hon ägnat sig åt fusk och tillskansat sig medel på ett sätt som kunde vara bedrägligt. Det ger i sig skäl för klander. Mediet har därtill brustit i bemötandefrågan.

Ärendet hänskjuts till Mediernas Etiknämnd.

Ärendet hos Mediernas Etiknämnd

Samnytt har yttrat sig i nämnden och anfört sammanfattningsvis följande.

Ärendets handläggning hos Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd

Samnytt kan inte erkänna Caspar Opitz legitimitet att ensam bedöma ifrågavarande ärende som underlag för Mediernas etiknämnd. Han har bl.a. i egenskap av redaktionschef på Dagens Nyheter varit drivande i ett förtalsmål mot Samnytt. Med hänvisning till denna jävssituation bör han frånhändas det aktuella ärendet. Vidare kräver Samnytt, för att MEN:s beslut ska kunna betraktas som legitima, att man får en skriftlig garanti för att Samnytt och Samnyttts medarbetare beviljas medlemskap i Journalistförbundet, Tidningsutgivarna och Publicistklubben och framgent kan komma i fråga för att ha en representant i nämnden.

Den anmälda publiceringen

Samnyttts journalist har underbyggt misstankarna om fusk och oegentligheter med en mängd faktauppgifter. Det gör det uppenbart att Blankspot medvetet försökt kringgå reglerna på ett så långtgående sätt att det är rimligt att i ett journalistiskt sammanhang kalla det för fusk. Det är anmärkningsvärt att anmälaren kunnat sitta på två stolar samtidigt, som ansökare av mediestöd och som beviljare av mediestöd. Det räcker inte att anmälaren formellt inte deltagit i de aktuella besluten i MPRT.

Det är uppenbart att anmälaren getts ett stort antal möjligheter att komma till tals. Hon har valt att hålla sig undan och inte svara på kontaktförsök. Dessutom publicerade Samnytt en rad artiklar och anmälaren har under hela denna tid haft möjlighet att kontakta Samnytt om hon ville kommentera uppgifterna.

Att MO rekommenderar att en väl genomarbetad granskning av fusk och vänskapskorruption med mediestöd ska klandras är uppseendeväckande. Att försöka skrämma medieaktörer till tystnad för denna typ av för etablissemangen obekväma sanningar är något som brukar förknippas med totalitära stater och som borde vara främmande för Sverige. Det borde ligga i MO:s intresse att denna typ av fusk, oegentligheter och vänskapskorruption granskas och åtgärdas.

Mediernas Etiknämnds bedömning

Ärendets handläggning hos Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd

De frågor som Samnytt har väckt är inte något som ingår i nämndens mandat.

Den anmälda publiceringen

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning och klandrar Samnytt för att ha brutit mot god publicistisk sed.

På Mediernas Etiknämnds vägnar

Christine Lager
Ordförande

I beslutet har deltagit Christine Lager, Stefan Johansson, Kristina Svahn Starrsjö och Johan Danelius, ordföranden, Nils Funcke, utsedd av Publicistklubben, Martin Schori, utsedd av Publicistklubben, Ann Johansson, utsedd av Svenska Journalistförbundet, Andreas Ekström, utsedd av Svenska Journalistförbundet, Anders Nilsson, utsedd av Svenska Tidningsutgivareföreningen, Mikael Rothsten utsedd, av Svenska Tidningsutgivareföreningen, Monika Sandberg, utsedd av Sveriges Radio, Anna Hjorth, utsedd av Sveriges Tidskrifter, Thomas Nilsson, utsedd av Sveriges Television, Jan Axelsson, utsedd av Sveriges Television, Göran Ellung, utsedd av TV4, Anna Lindberg, utsedd av TV4, Kerstin Brunnberg, utsedd av Utbildningsradion, Carina Tenor, utsedd av Utbildningsradion, Ruth Mannelqvist, Annika Levin, Filippa Bergin, Robert Hårdh, Johan Trouvé och Göran Collste, representerande allmänheten.

